

**VISAGINO SAVIVALDYBĖS
KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA**

VEIKLOS AUDITO ATASKAITA

**VISAGINO SAVIVALDYBĖS KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO VEIKLOS
ORGANIZAVIMO
EFEKTYVUMAS, RINKLIAVOS DYDŽIO PAGRĮSTUMAS**

**2025 m. rugpjūčio 7 d. Nr. K3-3
Visaginas**

Auditas atliktas, vykdant 2024 m. balandžio 3 d.
pavedimą Nr. K1-7¹

Auditą atliko auditorių grupė:
Savivaldybės kontrolierius Marius Kaminskas (grupės vadovas),
Savivaldybės kontrolieriaus patarėja Laima Tuzikienė,
Vyriausioji specialistė Ingrida Černovienė

Auditas pradėtas 2024 m. balandžio 3 d.
Auditas baigtas 2025 m. rugpjūčio 8 d.

Su audito ataskaita galima susipažinti
Kontrolės ir audito tarnybos interneto puslapyje
adresu www.visaginas.lt

¹ 2024-11-12 pavedimas Nr. K1-16, 2024-12-19 pavedimas Nr. K1-22, 2025-06-30 pavedimas Nr. K1-12.

TURINYS

ĮŽANGA	2
1. NUSTATYTI DALYKAI UAB „VISAGINO BŪSTAS“	4
1.1. UAB „Visagino būstas“ būtinųjų sąnaudų apskaičiavimo procesai turi trūkumų	4
1.2. Prie bendrųjų sąnaudų nepagrįstai pridedama pelno marža	5
1.3. Veiklos efektyvumo trūkumai ir duomenų valdymo problemos UAB „Visagino būstas“ atliekų tvarkymo procese	5
2. NUSTATYTI DALYKAI VISAGINO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOJE	6
3. VISAGINO SAVIVALDYBĖS IR UAB „VISAGINO BŪSTAS“ TEISĖS AKTAI, REGLAMENTUOJANTYS VIETINĖS RINKLIAVOS DYDŽIO NUSTATYMĄ 2024 METAMS TURI TRŪKUMŲ	7
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS	11
PRIEDAI	15
Santrumpos ir sąvokos	16
Audito apimtis ir metodai	17

IŽANGA

Visagino savivaldybei įstatymu² priskirta vykdyti savarankiškas funkcijas – vietinių rinkliavų nustatymas bei komunalinių atliekų tvarkymo sistemų diegimas, antrinių žaliavų surinkimo ir perdirbimo organizavimas, sąvartynų įrengimas ir eksploatavimas. Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kainodara grindžiama solidarumo, proporcingumo, nediskriminavimo, sąnaudų susigrąžinimo, skaidrumo principais³. Gautos rinkliavos gali būti naudojamos tik atliekų tvarkymo būtinosioms sąnaudoms padengti⁴. Regionines atliekų tvarkymo kainas nustato Valstybinė energetikos reguliavimo taryba⁵. Atliekų turėtojai privalo rūšiuoti atliekas jų susidarymo vietoje⁶. Komunalinių atliekų tvarkymas turi būti organizuojamas taip, kad skatintų atliekas paruošti naudoti pakartotinai ir perdirbti⁷.

Visagino savivaldybė (toliau – ir Savivaldybė) tarybos sprendimais⁸ pavedė UAB „Visagino būstas“ teikti komunalinių atliekų (mišrių buitinių, tekstilės, taip pat stambiųjų atliekų, kurios savo pobūdžiu panašios į buitines) bei komunalinių atliekų sraute susidarančių maisto/virtuvės atliekų surinkimo ir jų vežimo į apdorojimo įrenginius paslaugas 10 metų laikotarpiui. Remiantis šiais Savivaldybės tarybos sprendimais Visagino savivaldybės administracija su UAB „Visagino Būstas“ pasirašė vidaus sandorių sutartis⁹. Sutarčių tikslas užtikrinti efektyvų mišrių komunalinių, didelių gabaritų, tekstilės ir maisto atliekų tvarkymo paslaugų teikimą Visagino savivaldybės teritorijoje esantiems atliekų turėtojams.

Vietinės rinkliavos dydis už komunalinių atliekų surinkimą nustatomas sudedant visas patiriamas būtinąsias sąnaudas šiai veiklai vykdyti ir paskirstant jas skirtingoms mokėtojų grupėms, išskiriamoms pagal valdomo nekilnojamo turto objektų kategorijas¹⁰. Būtiniosios sąnaudos patiriamos:

a) Visagino savivaldybės administracijos išlaidos, susijusios su rinkliavos administravimu (kuriuos faktiškai susidaro Viešosios tvarkos ir rinkliavų skyriuje);

b) Visagino savivaldybės administracijos pagal tiesiogiai iš UAB „Utenos regiono atliekų tvarkymo centras“ (toliau – URATC) gaunamas sąskaitas¹¹;

² Vietos savivaldos įstatymas, 1994-07-07 Nr. I-533, 6 straipsnis, 2 ir 31 dalys.

³ Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo 1998-06-16 įstatymas Nr. VIII-787, 30² straipsnis.

⁴ Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo 1998-06-16 įstatymas Nr. VIII-787 30⁵ straipsnis, 5 punktas.

⁵ Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo 1998-06-16 įstatymas Nr. VIII-787, 25¹ straipsnis.

⁶ Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo 1998-06-16 įstatymas Nr. VIII-787 4 straipsnio 2 punktas.

⁷ Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo 1998-06-16 įstatymas Nr. VIII-787, 30 straipsnio 10 punktas.

⁸ Visagino savivaldybės tarybos 2022 m. gegužės 26 d. sprendimas Nr. TS-111 „Dėl Visagino savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo vidaus sandorio pagrindu“ ir Visagino savivaldybės tarybos 2023 m. gruodžio 21 d. sprendimas Nr. TS-235 „Dėl pavedimo sudaryti vidaus sandorį“.

⁹ Komunalinių atliekų surinkimo Visagino savivaldybės teritorijoje ir jų vežimo į apdorojimo įrenginius paslaugų 2022 m. gruodžio 1 d. sutartis Nr. 5-574 ir Maisto/virtuvės atliekų surinkimo Visagino ir jų vežimo į apdorojimo įrenginius paslaugų 2023-12-28 sutartis Nr. 5-561.

¹⁰ Lietuvos Respublikos vyriausybės 2013-07-24 nutarimas Nr. 711 „Dėl Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų ir komunalinėms atliekoms nepriskiriamų buityje susidarančių atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių patvirtinimo“ 13 punktas.

¹¹ Pagal 2024-10-31 atliekų tvarkymo sutartį Nr. SU-883, nuo 2024 metų lapkričio mėnesio.

c) UAB „Visagino būstas“ išlaidos teikiant paslaugas pagal minėtus vidaus sandorius. UAB „Visagino būstas“ patiriamas sąnaudas dar galima išskaidyti į vidines sąnaudas, patiriamas vykdant komunalinių atliekų surinkimo ir transportavimo veiklą ir URATC taikomą mokestį už atliekų sutvarkymą.

Audito svarba

Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kaina turi užtikrinti ilgalaikį komunalinėms atliekoms ir kitoms buityje susidarančioms atliekoms tvarkyti skirtos infrastruktūros eksploatavimą, jos atnaujinimą ir sudaryti komunalinių atliekų turėtojams sąlygas dalyvauti tvarkant komunalines atliekas ir kitas buityje susidarančias atliekas, taip pat mažinti aplinkos taršą.

Savivaldybė, atsižvelgdama į faktines atliekų tvarkymo sąnaudas, vietos infrastruktūros specifiką ir gyventojų skaičių, nustato rinkliavos dydžius bei jų taikymo tvarką. Rinkliava turi būti pagrįsta ekonomiškai, skaidriai apskaičiuota, ir proporcinga suteikiamoms paslaugoms bei susidarančiam atliekų kiekiui.

Tinkamai nustatyta rinkliava yra ne tik finansinis šaltinis atliekų tvarkymo sistemai palaikyti, bet ir paskata gyventojams bei ūkio subjektams atsakingai elgtis su atliekomis, mažinti jų kiekį ir aktyviai rūšiuoti.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar rinkliavos nustatymo procedūros užtikrina, kad Savivaldybės gyventojai nepermoka už komunalinių atliekų sutvarkymą.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ar UAB „Visagino Būstas“ komunalinių atliekų tvarkymo veikla yra ekonomiškai ir efektyvi ir visos šiai veiklai priskiriamos sąnaudos – pagrįstos.
- ar Visagino savivaldybės administracijos komunalinių atliekų rinkliavos administravimo veikla yra efektyvi ir visos šiai veiklai priskiriamos sąnaudos – pagrįstos.
- ar nustatytas rinkliavos dydis skirtingoms gyventojų grupėms yra pagrįstas.

Audituojamas subjektas – UAB „Visagino Būstas“, Visagino savivaldybės administracija.

Audituojamasis laikotarpis – 2024 m., kai kuriais atvejais analizei naudoti ankstesnių bei vėlesnių metų, bei planiniai duomenys.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiujų audito institucijų standartus. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Audito apimtis ir metodai“ (17 psl.). Rekomendacijos pateiktos audito rezultatų dalyje, jų įgyvendinimo priemonės ir terminai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (11 psl.).

1. NUSTATYTI DALYKAI UAB „VISAGINO BŪSTAS“

1.1. UAB „Visagino būstas“ būtinųjų sąnaudų apskaičiavimo procesai turi trūkumų

UAB „Visagino būstas“ būtiniosios sąnaudos komunalinių atliekų surinkimui ne visais atvejais priskirtos pagrįstai. Vadovaujantis įstatymu¹², komunalinių atliekų tvarkymo paslauga – viešoji paslauga, apimanti komunalinių atliekų surinkimą, vežimą, naudojimą, šalinimą, šių veiklų organizavimą, stebėseną, šalinimo vietų vėlesnę priežiūrą. Visų šių veiklų sąnaudos gali būti įtraukiamos į būtinąsias komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudas. UAB „Visagino būstas“ sąnaudos, kurios priskirtos būtinosioms sąnaudoms, įtakojančioms vietinės rinkliavos dydį, turi būti patiriamos efektyviai vykdant minėtą komunalinių atliekų tvarkymo ir jos organizavimo veiklą.

Audito metu pagal kiekybinį ir kokybinį (rizikos veiksnius) reikšmingumus nustatytos pagrindinės sąnaudų rūšys, turėjusios reikšmingiausią įtaką būtinųjų sąnaudų padidėjimui – darbo užmokesčio sąnaudos, ilgalaikio turto nusidėvėjimo sąnaudos bei sąnaudos kurui.

UAB „Visagino būste“ yra įsteigtas atliekų tvarkymo padalinys, tačiau šis padalinys taip pat tvarko ir pakuočių atliekas, kurios nepriklauso komunalinėms atliekoms, ir kurių tvarkymo sąnaudas reikia išskirti, norint nustatyti tiesiogines komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudas. UAB „Visagino būste“ nėra ir nebuvo patvirtinta jokios vidinės metodikos, kaip komunalinių atliekų tvarkymo veiklai turėtų būti priskiriamos tiesioginės bei netiesioginės sąnaudos.

UAB „Visagino būstas“ tiesiogines atliekų surinkimo ir vežimo sąnaudas skirstė pasiremami darbo laiko žiniaraščiais, išskiriant dirbtą laiką komunalinių atliekų ir pakuočių tvarkymui. Toks paskirstymas reikalauja daug laiko, yra sudėtingas ir nepakankamai pagrįstas. Skirstant pagal darbo užmokesčio sąnaudas, komunalinių atliekų tvarkymui priskiriama gerokai daugiau bendrųjų sąnaudų nei skirstant pagal šiukšliavežių sunaudoto kuro kiekį ar jų dirbtą laiką. Taip pat, sąnaudų skirstyme daromos nepagrįstos išimtytys – tarkime, garažų nusidėvėjimas priskiriamas tik komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudoms. Garažuose gali stovėti visos šiukšliavežės, ne vien tik tos, kurios perveža komunalines atliekas.

Netiesioginės sąnaudos priskiriamos pagal pajamų santykį, tenkančių skirtingiems padaliniams. Kadangi UAB „Visagino būstas“ vykdo skirtingas, visai nepanašias tarpusavyje veiklas (atliekų tvarkymas, daugiabučių gyvenamųjų namų administravimas), kurių veiklos sudėtingumo ir darbuotojų kiekio santykis su pajamingumu skiriasi iš esmės, todėl toks skirstymas, Tarnybos nuomone, yra visiškai netinkamas. Tokia papildomų sąnaudų paskirstymo sistema, kuri leidžia priskiriamoms sąnaudoms didėti nepriklausomai nuo UAB „Visagino būstas“ vykdomos komunalinių atliekų tvarkymo veiklos (jos didėtų, jei, tarkime, sumažėtų pajamos už būstų administravimą, jei padidėtų

¹² Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo 1998-06-16 įstatymas Nr. VIII-787.

administracinės sąnaudos, nesusijusios su komunalinių atliekų veika, ir kitais atvejais) – priskiria veiklos sąnaudas, kurios tikrai nepatenka į būtinųjų sąnaudų kategoriją, taigi negali būti įtrauktos į vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų sutvarkymą.

Dėl nepakankamai reglamentuotos komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudų apskaitos negalime patvirtinti, kad į apskaitą įtrauktos būtiniosios sąnaudos yra visa apimtimi susijusios su šia veikla, yra pagrįstos ir teisingos.

1.2. Prie bendrųjų sąnaudų nepagrįstai pridedama pelno marža

UAB „Visagino būstas“ prie patiriamų sąnaudų komunalinių atliekų surinkimui ir transportavimui, dar papildomai prideda 5 proc. pelno maržą. Nors įstatyme¹³ numatyta, kad į rinkliavą gali būti įtraukiamos tik būtiniosios sąnaudos, o ne pelnas, tačiau, traktuojant visas pagal vidaus sandorį UAB „Visagino būstas“ pateikiamas sąskaitas - kaip būtinąsias sąnaudas - pelnas jose teoriškai galėtų būti numatomas, nes įmonė, teikiant paslaugas vidaus sandorio pagrindu, jei ji veikia efektyviai, taip pat gali pretenduoti į „protingą“ pelną (kuris užsakovo turi būti iš anksto suskaičiuotas ir patvirtintas) iš šios veiklos¹⁴. Tarnybos nuomone, UAB „Visagino būstas“ neveikė efektyviai, todėl pateisinti papildomai prie sąnaudų įtrauktą pelno normą Tarnyba nemato galimybių

1.3. Veiklos efektyvumo trūkumai ir duomenų valdymo problemos UAB „Visagino būstas“ atliekų tvarkymo procese

Pagal sutartį su Savivaldybe¹⁵, UAB „Visagino būstas“ visose transporto priemonėse, kuriomis surenkamos ir transportuojamos atliekos, privalėjo įrengti geolokacijos ir konteinerių identifikavimo sistemas. Informacinė sistema yra veikianti, jos pagalba galima gauti kiekvienos šiukšliavežės darbo laiką, nuvažiuotus kilometrus, konteinerių pakėlimus. Tačiau per visą sutarties vykdymo laikotarpį (iki 2025 m.) UAB „Visagino būstas“ nesugebėjo suvesti visų reikiamų duomenų į šią sistemą ir pradėti plačiau naudoti ją savo veikloje. Šios sistemos duomenų pagrindu gali būti nurašomas kuras ir apskaičiuojamas darbo užmokestis, tačiau informacija buvo renkama ir procedūros atliekamos rankiniu būdu pildant įvairius papildomus dokumentus. Neautomatizuotas duomenų rinkimas mažina kontrolės efektyvumą ir gali lemti nepagrįstą sąnaudų paskirstymą ar net klaidas apskaitoje.

UAB „Visagino būstas“ informacinės sistemos duomenimis, lyginant dvi vienodas šiukšliavežes, kurios išvežinėjo atliekas iš pusiau požeminių konteinerių per 2024 metus nustatyta, kad:

- a) jų į URATC pristatomo vieno reiso atliekų vidutinis svoris skyrėsi 371 kg;
- b) vidutiniškai viena mašina prieš vežant atliekas į URATC pakeldavo vienu konteineriu daugiau nei kita;

¹³ Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo 1998-06-16 įstatymas Nr. VIII-787 30⁵ straipsnis, 5 punktas.

¹⁴ [Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-280/00.](#)

¹⁵ Komunalinių atliekų surinkimo Visagino savivaldybės teritorijoje ir jų vežimo į apdorojimo įrenginius paslaugų 2022 m. gruodžio 1 d. sutartis Nr. 5-574 priedo 5.4 punktas.

c) konteinerių surinkimo laikas iki reiso į URATC (neskaičiuojant pertraukų laiko) vidutiniškai skyrėsi daugiau nei valanda, t.y. daugiau nei trečdaliu.

Nustatytų skirtumų UAB „Visagino būstas“ paaiškinti negalėjo, galima teigti, kad šie duomenys nebuvo analizuojami nei veiklos stebėsenos, nei efektyvumo vertinimo tikslais. UAB „Visagino būstas“ nėra **patvirtinęs vidinių taisyklių ar normų**, reglamentuojančių, kiek turi būti užpildyta transporto priemonė iki reiso į URATC. Susitikimo metu UAB „Visagino būstas“ atstovai informavo, kad **surinkimo procedūrų trukmė nėra kontroliuojama** – vairuotojai patys sprendžia, kada mašina užpildoma. Išvardintos aplinkybės rodo, kad UAB „Visagino būstas“ neužtikrina pakankamų pastangų didinti paslaugų atlikimo efektyvumą.

2. NUSTATYTI DALYKAI VISAGINO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOJE

Vadovaujantis vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų¹⁶ 21 punktu Tarybai Vietinės rinkliavos dydžių apskaičiavimą teikia Rinkliavos administratorius t. y. Savivaldybės administracija. Faktiškai, pagal patvirtintus skyriaus nuostatus¹⁷, visas funkcijas, tenkančias Savivaldybės administracijai, kurios susijusios su vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimu, nustatymu, apskaita ir kontrole vykdo Savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos ir rinkliavų skyrius:

- rengia dokumentus (taisykles, tvarkas, nuostatus, viešųjų pirkimų dokumentus ir kt.), susijusius su vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą įvedimu ir įgyvendinimu savivaldybėje ir teikia derinti juos savivaldybės tarybai;
- vykdo vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą apskaitą ir kontrolę;
- nuolat renka informaciją apie vietinės rinkliavos mokėtojus, registruoja ir tikslina vietinės rinkliavos mokėtojų sąrašus, importuoja į programą visus duomenis, reikalingus vietinei rinkliavai apskaičiuoti;
- suformuoja, patikrina mokėtojams vietinės rinkliavos pranešimus ir kvitus ir teikia juos siuntėjui;
- kontroliuoja mokesčių mokėjimą laiku, mokesčio nesumokėjusiems išsiunčia priminimus;
- rengia, analizuoja, apskaičiuoja ir teikia tarybai tvirtinti projektus dėl vietinės rinkliavos dydžio nustatymo už atliekų tvarkymą ir surinkimą;
- analizuoja bei atsako į gyventojų prašymus, skundus, pasiūlymus ir pageidavimus, konsultuoja gyventojus, įmones, organizacijas vietinės rinkliavos mokėjimo klausimais;

¹⁶ Visagino savivaldybės tarybos 2021-12-23 sprendimas Nr. TS-266 „Dėl Visagino savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo metodikos, Visagino savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų patvirtinimo“.

¹⁷ <https://visaginas.lt/doclib/swal9yahwwcq4pyxr553ztc3y6zvx3n>

- užtikrina, kad būtų vykdomi Lietuvos Respublikos įstatymai, Vyriausybės nutarimai, savivaldybės tarybos sprendimai bei Administracijos direktoriaus įsakymai, reguliuojantys vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą;

Tuo tarpu, Sutartyse¹⁸ nustatyta, kad užsakovas turi teisę:

- kontroliuoti Paslaugų teikėjo teikiamų Paslaugų kokybę pagal teisės aktuose, šioje Sutartyje ir jos priede nustatytus reikalavimus;
- tikrinti Paslaugų teikėjo pateiktų dokumentų pagrįstumą ir privalo gauti reikiamus apskaitos dokumentus ir/ar dokumentų kopijas ar kitus dokumentus, leidžiančius patikrinti maisto / virtuvės tvarkymo rezultatų tikrumą;
- vykdyti planinius ir neplaninius kontrolinius Paslaugų teikimo patikrinimus, skirti ir išieškoti baudas už padarytus pažeidimus iš Paslaugų teikėjo šios Sutarties ir teisės aktų nustatyta tvarka;

Tačiau Skyrius šiuo metu nėra pasirengęs metodikos, kurioje būtų aiškiai apibrėžta, kaip, kas (kokia pareigybė) ir kokiais būdais vykdoma šių Sutarčių kontrolė. Tokios metodikos stoka apsunkina sistemingą ir efektyvią paslaugų teikimo kontrolę bei rizikų valdymą.

Skyriuje, rinkliavų administravimui priskiriama 2,5 pareigybės, tai 0,5 pareigybės skyriaus vadovo ir 2 pareigybės specialistų. Įvertinus šių darbuotojų atliekamo darbo apimtį, faktinių aplinkybių, kuriomis būtų galima pagrįsti darbuotojų etatų mažinimo galimybę, nenustatyta. Išnagrinėjus 2024 metų Skyriaus sąnaudas priskirtas rinkliavai už komunalinių atliekų tvarkymą nustatytos dvi galimybės sąnaudų mažinimui – eksperto paslaugų atsisakymas bei vartotojų skatinimas naudoti vien tik elektronines sąskaitas – t. y. popierinių sąskaitų siuntimo paštu apimtį mažinimas.

3. VISAGINO SAVIVALDYBĖS IR UAB „VISAGINO BŪSTAS“ TEISĖS AKTAI, REGLAMENTUOJANTYS VIETINĖS RINKLIAVOS DYDŽIO NUSTATYMĄ 2024 METAMS TURI TRŪKUMŲ

Remiantis nutarimu¹⁹ nekilnojamojo turto objektai, vadovaujantis nekilnojamojo turto objektų rūšių sąrašu, kurį nustato Aplinkos ministras įsakymu²⁰, skirstomi į kategorijas savivaldybės tarybos sprendimu pasirinktinai pagal nekilnojamojo turto objektų rūšis, įvertinus nekilnojamojo turto objekto paskirtį, plotą, nekilnojamojo turto objektuose vykdomą ekonominę veiklą, tai, kokia (individuali arba kolektyvinė) atliekų surinkimo

¹⁸ Komunalinių atliekų surinkimo Visagino savivaldybės teritorijoje ir jų vežimo į apdorojimo įrenginius paslaugų 2022 m. gruodžio 1 d. sutartis Nr. 5-574 ir Maisto /virtuvės atliekų surinkimo Visagine ir jų vežimo į apdorojimo įrenginius paslaugų 2023-12-28 sutartis Nr. 5-561.

¹⁹Lietuvos Respublikos vyriausybės 2013-07-24 nutarimas Nr.711 „Dėl Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų ir komunalinėms atliekoms nepriskiriamų buityje susidarančių atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių patvirtinimo“ 13 punktą.

²⁰ Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013-02-20 įsakymas Nr. D1-150 „Dėl Nekilnojamojo turto objektų, kurių savininkas arba įgalioti asmenys privalo mokėti nustatytą rinkliavą arba sudaryti komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimo sutartį, rūšių sąrašo patvirtinimo“. Suvestinė redakcija nuo 2018-07-01.

priemonė priskirta nekilnojamojo turto objektui, ar nekilnojamojo turto objekte gyvenantys asmenys kompostuoja namų ūkiuose susidarančias biologines atliekas jų susidarymo vietoje. Savivaldybės taryba²¹ nustatydama vietinę rinkliavą gyvenamosios paskirties objektams, daugiabučius gyvenamuosius namus suskirstė į dvi grupes:

- įrengtos atliekų išmetimo šachtos;
- neįrengtos atliekų išmetimo šachtos.

Daugiabučių gyvenamųjų namų skirstymas pagal atliekų šachtos turėjimą ar neturėjimą nenumatytas Aplinkos ministro įsakymu patvirtintame sąraše. Taip pat, įstatyme²² nustatyta, kad komunalinių atliekų tvarkymas turi būti organizuojamas taip, kad skatintų atliekas paruošti naudoti pakartotinai ir perdirbti, o komunalinių atliekų surinkimo būdas naudojant atliekų šachtą kaip tik, priešingai, skatina gyventojus nerūšiuoti, taigi šis atliekų surinkimo būdas neatitinka teisės aktų keliamų reikalavimų.

Tarnyba, remiantis pateiktais UAB „Visagino būstas“ 2024 m. duomenimis, atliko skaičiavimus apie komunalinių atliekų surinkimą iš konteinerių, aptarnaujančių atliekų šachtas ir surinkimą iš pusiau požeminių konteinerių. Nustatėme, kad vidutiniškai vieno komunalinių atliekų svorio vieneto surinkimas iš konteinerių, aptarnaujančių atliekų šachtas, trunka apie 2,5 karto ilgiau nei iš pusiau požeminių konteinerių. Taip pat šiuos veiksmus atlieka daugiau žmonių: konteinerius, aptarnaujančius atliekų šachtas aptarnauja vairuotojas ir du pagalbiniai darbininkai, pusiau požeminiams konteineriams – vairuotojas ir vienas pagalbinis darbininkas. Surenkant komunalines atliekas iš konteinerių, aptarnaujančių atliekų šachtas, vien konteinerių pakėlimui sunaudojama 5,3 karto daugiau kuro (skaičiuojant komunalinių atliekų svorio vienetai). Taigi sąnaudos komunalinių atliekų surinkimui ir pervežimui iš konteinerių, aptarnaujančių atliekų šachtas yra keliais kartais didesnės nei jas surenkant ir pervežant iš pusiau požeminių konteinerių.

Reikia pažymėti, kad solidarumo²³ principas, kuris teigia, jog komunalinių atliekų turėtojai, kuriems, dėl įvairių priežasčių komunalinių atliekų sutvarkymas kainuoja pigiau, prisideda prie komunalinių atliekų turėtojų, kuriems tai kainuoja brangiau, komunalinių atliekų tvarkymo finansavimo, čia netaikomas, nes pigesnė komunalinių atliekų surinkimo sistema naudojant pusiau požeminius konteinerius prieinama visiems.

Atsižvelgiant į tai, kad komunalinių atliekų surinkimo sistema iš atliekų šachtų yra brangesnė, bei yra dubliuojanti, naudojama tik privilegijuotų naudotojų (konkrečios laiptinės gyventojų), jos kaštai niekaip negali būti paskirstomi visiems rinkliavą už komunalinių atliekų sutvarkymą mokantiems Savivaldybės gyventojams. Pagal galiojančius teisės aktus, Savivaldybė privalo taikyti **vienodą rinkliavos tarifą visiems atliekų turėtojams iš gyvenamųjų daugiabučių namų**, tačiau ši nuostata tampa praktiškai **neįgyvendinama**, kol egzistuoja skirtingos, nelygiavertės paslaugų teikimo sistemos, kurių sąnaudos **negali būti pagrįstai suvienodintos**. Atliekų surinkimo per šachtas **kaštų negalima sąžiningai paskirstyti visiems gyventojams**, nes tai reikštų neproporcingą naštą tiems, kurie ta sistema nesinaudoja ir tai **prieštarauja sąžiningumo**

²¹ Visagino savivaldybės tarybos 2023 m. birželio 15 d. sprendimo Nr. TS-131 redakcija.

²² Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo 1998-06-16 įstatymas Nr. VIII-787, 30 straipsnio 10 punktas.

²³ Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymas, 30² straipsnis.

ir proporcingumo principams, nustatytiems atliekų tvarkymo finansavimo modelyje bei Europos Sąjungos atliekų tvarkymo hierarchijos principams („teršėjas moka“).

Rekomendacijos

Atsižvelgiant į ataskaitoje nurodytus dalykus, rekomenduojame:

Visagino savivaldybės tarybai:

1. Priimti reikiamus sprendimus, kad komunalinių atliekų sutvarkymo paslauga, už kurią yra atsakinga Visagino savivaldybė, daugiabučiams gyvenamiesiems namams būtų teikiama tik naudojant pusiau požeminius kontenerius.
2. Atnaujinti metodiką,²⁴ taip, kad įgyvendinant taisyklių²⁵ 4 skyriaus nuostatą, planuotos ir faktiškai per metus patirtos sąnaudos už komunalinių atliekų surinkimą bei vežimą būtų lyginamos ne administracijos lygmenyje (pagal UAB „Visagino būstas“ pateiktas sąskaitas), o tiesiogiai lyginant UAB „Visagino būstas“ planuotas ir faktiškai patirtas sąnaudas.
3. Pakeisti sutarčių²⁶ sąlygas taip, kad būtų numatytas įkainio už paslaugas keitimas atsižvelgiant į skaičiavimo rezultatus, įgyvendinant taisyklių²⁷ 4 skyriaus nuostatą.
4. Atnaujinti nuostatus²⁸ taip, kad būtų patvirtintos priemonės, skatinančios gyventojus gauti tik elektronines sąskaitas už komunalinių atliekų rinkliavą.

Visagino savivaldybės administracijos direktoriui:

5. Parengti vidaus procedūrų aprašą, kuriame būtų nurodyta kokios Sutartyje numatytos priežiūros priemonės yra taikomos, koku periodiškumu atliekami tikrinimai, kaip dokumentuojami tikrinimų rezultatai ir kokie veiksmai atliekami nustačius neatitikimus, bei paskirti už tai atsakingus asmenis.
6. Nustatyti procedūras, kaip bus tikrinama UAB „Visagino būstas“ pateikta informacija apie patirtas sąnaudas ir skaičiuojant bei teikiant Tarybai tarifus pagal Sutarties tvirtinimui, įtraukti tik neabejotinai būtinąsias UAB „Visagino būstas“ patirtas sąnaudas.
7. Apsvarstyti konsultanto paslaugų pirkimo reikalingumą ateityje.

UAB „Visagino Būstas“ direktoriui:

²⁴ Visagino savivaldybės tarybos 2021-12-23 sprendimas Nr. TS-266 „Dėl Visagino savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo metodikos, Visagino savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų patvirtinimo“.

²⁵ Lietuvos Respublikos vyriausybės 2013-07-24 nutarimas Nr.711 „Dėl Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų ir komunalinėms atliekoms nepriskiriamų buityje susidarančių atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių patvirtinimo“.

²⁶ Komunalinių atliekų surinkimo Visagino savivaldybės teritorijoje ir jų vežimo į apdorojimo įrenginius paslaugų 2022 m. gruodžio 1 d. sutartis Nr. 5-574 ir Maisto /virtuvės atliekų surinkimo Visagine ir jų vežimo į apdorojimo įrenginius paslaugų 2023-12-28 sutartis Nr. 5-561.

²⁷ Lietuvos Respublikos vyriausybės 2013-07-24 nutarimas Nr.711 „Dėl Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų ir komunalinėms atliekoms nepriskiriamų buityje susidarančių atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių patvirtinimo“.

²⁸ Visagino savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų ir komunalinėms atliekoms nepriskiriamų buityje susidarančių atliekų tvarkymą nuostatai.

8. Peržiūrėti vidines procedūras, paslaugų atlikimo organizavimą, kad būtų užtikrintas ekonomiškai ir efektyvus komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos atlikimas.

9. Siekiant užtikrinti komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų sąnaudų pagrįstumą bei skaidrumą, neatidėliojant inicijuoti vidinės sąnaudų paskirstymo metodikos, užtikrinančios, kad komunalinių atliekų tvarkymui būtų priskiriamos tik būtinosios sąnaudos, parengimą ir įdiegimą.

10. Užtikrinti informacinės sistemos veikimą pilna apimtimi, kad visi duomenys apie transporto priemonių maršrutus, darbo laiką, pakėlimus ir nuvažiuotus kilometrus būtų teisingi ir teikiami be sutrikimų.

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Eil. Nr.	Rekomendacija	Veiksmas/ Priemonės/ Komentarai*	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)	Už rekomendacijos įgyvendinimą atsakingas asmuo
1	2	3	4	5
Visagino savivaldybės tarybai²⁹:				
1.	Priimti reikiamus sprendimus, kad komunalinių atliekų sutvarkymo paslauga, už kurią yra atsakinga Visagino savivaldybė, daugiabučiams gyvenamiesiems namams būtų teikiama tik naudojant pusiau požeminius konteinerius.	Priimti reikiami sprendimai, kad komunalinių atliekų sutvarkymo paslauga, už kurią yra atsakinga Visagino savivaldybė, daugiabučiams gyvenamiesiems namams būtų teikiama tik naudojant pusiau požeminius konteinerius.	Iki 2025-12-31	Visagino savivaldybės taryba
2.	Atnaujinti metodiką, ³⁰ taip, kad įgyvendinant taisyklių ³¹ 4 skyriaus nuostatą, planuotos ir faktiškai per metus patirtos sąnaudos už komunalinių atliekų surinkimą bei vežimą būtų lyginamos ne administracijos	Atnaujinta metodika ³² .	Iki 2025-12-31	Visagino savivaldybės taryba

²⁹ Veiksmai, rekomendacijos įgyvendinimo terminai, už rekomendacijos atsakingi asmenys nustatyti Visagino savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos.

³⁰ Visagino savivaldybės tarybos 2021-12-23 sprendimas Nr. TS-266 „Dėl Visagino savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo metodikos, Visagino savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų patvirtinimo“.

³¹ Lietuvos Respublikos vyriausybės 2013-07-24 nutarimas Nr.711 „Dėl Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų ir komunalinėms atliekoms nepriskiriamų buityje susidarančių atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių patvirtinimo“ .

³² Visagino savivaldybės tarybos 2021-12-23 sprendimas Nr. TS-266 „Dėl Visagino savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo metodikos, Visagino savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų patvirtinimo“.

	lygmenyje (pagal UAB „Visagino būstas“ pateiktas sąskaitas), o tiesiogiai lyginant UAB „Visagino būstas“ planuotas ir faktiškai patirtas sąnaudas.			
3.	Pakeisti sutarčių ³³ sąlygas taip, kad būtų numatytas įkainio už paslaugas keitimas atsižvelgiant į skaičiavimo rezultatus, įgyvendinant taisyklių ³⁴ 4 skyriaus nuostatą.	Pakeistos sutarčių ³⁵ sąlygos.	Iki 2025-12-31	Visagino savivaldybės taryba
4.	Atnaujinti nuostatus ³⁶ taip, kad būtų patvirtintos priemonės, skatinančios gyventojus gauti tik elektronines sąskaitas už komunalinių atliekų rinkliavą.	Atnaujinti nuostatai ³⁷ .	Iki 2025-12-31	Visagino savivaldybės taryba
Visagino savivaldybės administracijos direktoriui³⁸:				
5.	Parengti vidaus procedūrų aprašą, kuriame būtų nurodyta kokios Sutartyje numatytos priežiūros priemonės yra taikomos, kokių periodiškumu atliekami tikrinimai, kaip dokumentuojami tikrinimų rezultatai ir kokie veiksmai atliekami nustatčius neatitikimus, bei paskirti už tai atsakingus asmenis.	Parengtas kontrolės aprašas	Iki 2025-12-31	Visagino savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos ir rinkliavų skyrius
6.	Nustatyti procedūras, kaip bus tikrinama UAB „Visagino būstas“ pateikta informacija apie patirtas sąnaudas ir skaičiuojant bei teikiant Tarybai tarifus pagal Sutartis	Parengtas sąnaudų kontrolės procedūrų aprašas	Iki 2025-12-31	Visagino savivaldybės administracijos

³³ Komunalinių atliekų surinkimo Visagino savivaldybės teritorijoje ir jų vežimo į apdorojimo įrenginius paslaugų 2022 m. gruodžio 1 d. sutartis Nr. 5-574 ir Maisto /virtuvės atliekų surinkimo Visagine ir jų vežimo į apdorojimo įrenginius paslaugų 2023-12-28 sutartis Nr. 5-561.

³⁴ Lietuvos Respublikos vyriausybės 2013-07-24 nutarimas Nr.711 „Dėl Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų ir komunalinėms atliekoms nepriskiriamų buityje susidarančių atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių patvirtinimo“.

³⁵ Komunalinių atliekų surinkimo Visagino savivaldybės teritorijoje ir jų vežimo į apdorojimo įrenginius paslaugų 2022 m. gruodžio 1 d. sutartis Nr. 5-574 ir Maisto /virtuvės atliekų surinkimo Visagine ir jų vežimo į apdorojimo įrenginius paslaugų 2023-12-28 sutartis Nr. 5-561.

³⁶ Visagino savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų ir komunalinėms atliekoms nepriskiriamų buityje susidarančių atliekų tvarkymą nuostatai.

³⁷ Visagino savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų ir komunalinėms atliekoms nepriskiriamų buityje susidarančių atliekų tvarkymą nuostatai.

³⁸ Visagino savivaldybės administracijos 2025-08-07 raštas Nr. (4.14 Mr) 1-3654 „Dėl audito ataskaitos „Visagino savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo veiklos organizavimo efektyvumas, rinkliavos dydžio pagrįstumas“ projekto“

	tvirtinimui, įtraukti tik neabejotinai būtinašias UAB „Visagino būstas“ patirtas sąnaudas.			Viešosios tvarkos ir rinkliavų skyrius ir Vietinio ūkio valdymo ir statybos skyrius
7.	Apsvarstyti konsultanto paslaugų pirkimo reikalingumą ateityje.	Bus sprendžiama pagal faktinę situaciją	-	Visagino savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos ir rinkliavų skyrius
UAB „Visagino Būstas“ direktoriui³⁹:				
8.	Peržiūrėti vidines procedūras, paslaugų atlikimo organizavimą, kad būtų užtikrintas ekonomiškasis ir efektyvus komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos atlikimas.	Parengti komunalinių atliekų surinkimo ir išvežimo darbo tvarką. Šia tvarka siekiama optimizuoti paslaugų teikimo procesus, aiškiai apibrėžiant vidines procedūras ir organizavimo principus.	2025-10-31	Atliekų tvarkymo ir transporto skyriaus vadovas
9.	Siekiant užtikrinti komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų sąnaudų pagrįstumą bei skaidrumą, neatidėliojant inicijuoti vidinės sąnaudų paskirstymo metodikos, užtikrinančios, kad komunalinių atliekų tvarkymui būtų priskiriamos tik būtinosios sąnaudos, parengimą ir įdiegimą.	Parengti ir įdiegti vidinę sąnaudų paskirstymo metodiką, siekiant užtikrinti, kad komunalinių atliekų tvarkymo paslaugoms būtų priskiriamos tik	2026-05-31	Vyriausioji buhalterė

³⁹ UAB „Visagino būstas“ 2025-08-07 raštas Nr. 74-192 (1.53 E) „Dėl pastabų ir rinkliavos audito rekomendacijų įgyvendinimo plano“

		pagrįstos ir būtinos sąnaudos.		
10.	Užtikrinti informacinės sistemos veikimą pilna apimtimi, kad visi duomenys apie transporto priemonių maršrutus, darbo laiką, pakėlimus ir nuvažiuotus kilometrus būtų teisingi ir teikiami be sutrikimų.	Užtikrinti informacinės sistemos veikimą reikiama apimtimi sutartinių įsipareigojimų vykdymui.	2025-12-30	Atliekų tvarkymo ir transporto skyriaus vadovas

Savivaldybės kontrolierius

Marius Kaminskas

PRIEDAI

Santrumpos ir sąvokos

VSKAT, Tarnyba – Visagino savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba

Savivaldybė – Visagino savivaldybė

Savivaldybės administracija – Visagino savivaldybės administracija

Skyrius – Visagino savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos ir rinkliavų skyrius

UAB – Uždaroji akcinė bendrovė

URATC – UAB „Utenos regiono atliekų tvarkymo centras“

Audito apimtis ir metodai

Audito apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar rinkliavos nustatymo procedūros užtikrina, kad Savivaldybės gyventojai nepermoka už komunalinių atliekų sutvarkymą.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ar UAB „Visagino Būstas“ komunalinių atliekų tvarkymo veikla yra ekonomiškai ir efektyvi ir visos šiai veiklai priskiriamos sąnaudos – pagrįstos.
- ar Visagino savivaldybės administracijos komunalinių atliekų rinkliavos administravimo veikla yra efektyvi ir visos šiai veiklai priskiriamos sąnaudos – pagrįstos.
- ar nustatytas rinkliavos dydis skirtingoms gyventojų grupėms yra pagrįstas.

Audituojamas subjektas – UAB „Visagino Būstas“, Visagino savivaldybės administracija.

Audituojamasis laikotarpis – 2024 m., kai kuriais atvejais analizei naudoti ankstesnių bei vėlesnių metų, bei planiniai duomenys.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus.

Audito duomenų rinkimo ir vertinimo metodai

Audito ataskaitos skyrius/poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
UAB „Visagino Būstas“ komunalinių atliekų tvarkymo veikla yra ekonomiškai ir efektyvi ir visos šiai veiklai priskiriamos sąnaudos – pagrįstos.	Dokumentų peržiūra, pokalbiai, duomenų analizė, skaičiavimo ir palyginimo analizė.	Įvertinti ar UAB „Visagino būstas“ komunalinių atliekų tvarkymo veikla yra ekonomiškai ir efektyvi ir visos šiai veiklai patiriamos sąnaudos yra pagrįstos.
Visagino savivaldybės administracijos komunalinių atliekų rinkliavos administravimo veikla yra efektyvi ir visos šiai veiklai priskiriamos sąnaudos – pagrįstos.	Dokumentų peržiūra, pokalbiai, duomenų analizė, skaičiavimo ir palyginimo analizė.	Įvertinti ar Visagino savivaldybės administracijos komunalinių atliekų tvarkymo veikla yra efektyvi ir visos šiai veiklai patiriamos sąnaudos yra pagrįstos.

Ar nustatytas rinkliavos dydis skirtingoms gyventojų grupėms yra pagrįstas.	Dokumentų peržiūra, pokalbiai, duomenų analizė, skaičiavimo ir palyginimo analizė.	Įvertinti ar nustatytas rinkliavos dydis skirtingoms gyventojų grupėms yra pagrįstas.
---	--	---

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Visagino savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Visagino savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo veiklos organizavimo efektyvumas, rinkliavos dydžio pagrįstumas
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-08-07 Nr. K3-3
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Marius Kaminskas Savivaldybės kontrolierius
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-08-08 08:23
Parašo formatas	Trumpalaikio galiojimo (XAdES-T)
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-08-08 08:23
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2023-11-21 18:33 - 2028-11-19 23:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	0
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Elpako v.20250807.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2025-08-08)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2025-08-08 nuorašą suformavo Ingrida Černovienė
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-